

Ár 2011, föstudaginn 9. desember, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Auður Inga Ingvarsdóttir, Geir Arnar Marelsson, Guðlaug B. Ólafsdóttir, Hildigunnur Hafsteinsdóttir og Jóhann Tómas Sigurðsson.

Fyrir er tekið **mál nr. 66/2011**:

M
gegn
Fjármálafyrirtækinu F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 28. september 2011, með kvörtun lögmanns sóknaraðila, dagsettri 26. september 2011. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 28. september 2011, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu þann 21. október 2011. Var bréfið sent lögmanni sóknaraðila með bréfi nefndarinnar, dagsettu 25. október 2011, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir lögmanns sóknaraðila bárust með bréfi dagsettu 28. október 2011.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 30. nóvember og 9. desember 2011.

II.

Málsatvik.

Þann 1. ágúst 2006 var skuldabréf nr. X, að fjárhæð kr. 10.000.000 gefið út af A til varnaraðila. Sóknaraðili tókst á hendur sjálfskuldarábyrgð á láninu. Sóknaraðili og A voru í hjónabandi.

Á lánsúmsókn, fylgiskjali með skuldabréfi X kom fram að lánið ætti að leggjast inn á reikning nr. Y, en vegna annarrar ráðstöfunar var tekið fram að andvirði lánsins greiddist inn á Z, eig. M - heimild á þeim reikning yrði felld niður. Þá var einnig kafli um greiðslumat en ekki var fyllt inn í viðeigandi reiti. Á lánsúmsókninni var auk þess eftirfarandi texti: „Ef skuldaábyrgð eða veð er sett til tryggingar fjárhagslegri skuldbindingu einstaklings, ber fjármálafyrirtæki samkvæmt “Samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga“ (dags. 1. nóv. 2001) að meta greiðslugetu greiðanda, nema ábyrgðarmaður óski skriflega eftir því að það verði ekki gert. Samkvæmt samkomulaginu er þó ávallt skylt að meta greiðslugetu skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000,-. Þó er hjónum eða fólki í óvígðri sambúð heimilt að leysa

fjármálafyrirtæki undan skyldu til greiðslumats, vegna ábyrgðar á skuldum hvors annars. Undirritaðir hafa kynnt sér upplýsingabækling um sjálfskuldarábyrgðir.“ Neðan við umræddan texta var gert ráð fyrir að hakað væri við það hvort ráðgert væri að verja meira en helmingi lánsfjár til að endurgreiða önnur lán greiðanda hjá bankanum og að ábyrgðarmanni hefðu verið kynntar þær ráðagerðir. Þá voru reitir um að ekki væri óskað eftir greiðslumati eða að greiðslumat hefði verið framkvæmt og hvort niðurstöður þess bentu til að greiðandi gæti efnt skuldbindingar sínar eða ekki. Á umræddri lánsúmsókn var ekki hakað við neinn af þessum reitum og liggja ekki fyrir upplýsingar um að mat á greiðslugetu greiðanda hafi farið fram.

Þann 10. ágúst 2007 var skuldabréf nr. Þ að fjárhæð kr. 1.150.000 gefið út af A til varnaraðila. Fasteignin B, var sett að veði á 11. veðrétti. A skrifaði undir sem útgefandi og sóknaraðili sem samþykkur sem þinglýstur eigandi (veðsali). Þann 10. ágúst var einnig gefin út yfirlýsing um sjálfskuldarábyrgð, þar sem sóknaraðili tókst á hendur sjálfskuldarábyrgð á láninu.

Á lánsúmsókn, fylgiskjali með skuldabréfi Þ kom fram að A væri umsækjandi 1/greiðandi. Sóknaraðili var hins vegar umsækjandi 2. Lánið átti að leggjast inn á reikning nr. Æ og önnur ráðstöfun var hlutaniðurgreiðsla á heimild, visa og lausaskuldum. Þá var einnig kafli um greiðslumat en ekki var fyllt inn í viðeigandi reiti. Á lánsúmsókninni var auk þess eftirfarandi texti: „*Ef skuldaábyrgð eða veð er sett til tryggingar fjárhagslegri skuldbindingu einstaklings, ber fjármálafyrirtæki samkvæmt “Samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga“ (dags. 1. nóv. 2001) að meta greiðslugetu greiðanda, nema ábyrgðarmaður óski skriflega eftir því að það verði ekki gert. Samkvæmt samkomulaginu er þó ávallt skylt að meta greiðslugetu skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000,-. Þó er hjónum eða fólki í óvígðri sambúð heimilt að leysa fjármálafyrirtæki undan skyldu til greiðslumats, vegna ábyrgðar á skuldum hvors annars. Undirritaðir hafa kynnt sér upplýsingabækling um sjálfskuldarábyrgðir.*“ Neðan við umræddan texta var gert ráð fyrir að hakað væri við það hvort ráðgert væri að verja meira en helmingi lánsfjár til að endurgreiða önnur lán greiðanda hjá bankanum og að ábyrgðarmanni hefðu verið kynntar þær ráðagerðir. Þá voru reitir um að ekki væri óskað eftir greiðslumati eða að greiðslumat hefði verið framkvæmt og hvort að niðurstöður þess bentu til að greiðandi gæti efnt skuldbindingar sínar eða ekki. Á umræddri lánsúmsókn var ekki hakað við neinn af þessum reitum og liggja ekki fyrir upplýsingar um að mat á greiðslugetu greiðanda hafi farið fram.

A skrifaði undir lánsúmsóknina sem ábyrgðarmaður/veðsali og umsækjandi 1. Þá skrifaði sóknaraðili undir sem umsækjandi 2.

Þann 16. júní 2011 óskaði lögmaður sóknaraðila eftir því að fá afrit af gögnum í tengslum við sjálfskuldarábyrgðir sóknaraðila fyrir skuld A. Þann 15. júní 2011 svaraði varnaraðili því að allar ábyrgðirnar væru í gildi.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 26. september 2011.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að sjálfskuldarábyrgð á skuldabréfum sem A gaf út þann 1. júní 2006 og 10. ágúst 2007 verði úrskurðuð ógild.

Á kvörtunareyðublaði vísar lögmaður sóknaraðila til greinargerðar vegna kvörtunar og rökstuðnings fyrir kvörtun. Í greinargerð kemur í upphafi fram að

kvartandi telji að fella eigi niður sjálfskuldarábyrgðirnar vegna þess að ekki hafi verið staðið réttilega að gerð þeirra. Sóknaraðili kveður varnaraðila ekki hafa staðið við skyldur sínar samkvæmt samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga frá 2001, þar sem ekki hafi farið fram mat á greiðslugetu skuldara áður en sóknaraðili tókst á hendur ábyrgðina. Bendir sóknaraðili á að ef hjón eða fólk í óvígðri sambúð vilji undanskilja fjármálafyrirtæki frá því að framkvæma mat á greiðslugetu verði að koma fram ósk um það frá ábyrgðarmanninum. Ljóst sé að slík ósk hafi ekki komið fram hjá sóknaraðila.

Í lok greinargerðarinnar kemur fram að teljast verði ljóst að F hafi ekki staðið rétt að gerð umræddrar ábyrgðar. Af þeim sökum sé farið fram á það við bankann að hann viðurkenni að umrædd veðleyfi séu ólögmat og að veðréttur á fasteigninni að B verði felldur niður.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað. Varnaraðili vísar til þess að greiðslumat hafi ekki verið framkvæmt þar sem slíkt hefði ekki verið nauðsynlegt með tilliti til undanþáguheimildar 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, þar sem sóknaraðili og A hafi verið sambýlisfólk eða hjón á þessum tíma. Að auki sé ljóst að fjárhagur þeirra hafi verið býsna samofinn á þessum tíma. Greiðslumat hefði aðeins sýnt sóknaraðila stöðu sem honum virðist hafa verið kunnug, enda lántaki og sóknaraðili með sameiginlegan fjárhag og áttu fasteignina saman.

Þá bendir varnaraðili á að það eigi sérstaklega við varðandi lán nr. X, að greiðslumat hafi ekki verið nauðsynlegt, sbr. 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða, þar sem andvirði lánsins hafi verið ráðstafað inn á reikning sóknaraðila til niðurgreiðslu heimildar. Lánið hafi verið tekið til hagsbóta hans og því vart hægt að fullyrða að hann hafi þurft að njóta sérstakrar verndar sem ábyrgðarmaður á láninu.

Varnaraðili fellst ekki á með sóknaraðila að sá annmarki að ekki sé hakað við viðeigandi reiti á lánsúmsókn um að greiðslumat sé afþakkað sé slíkur að það leiði til ógildingar ábyrgðanna eða fasteignaveðs á eignarhluta sóknaraðila.

Varnaraðili byggir á því að reglum samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga hafi verið fylgt við lánveitingar til sóknaraðila. Í ljósi þess beri að hafna kröfum sóknaraðila um niðurfellingu ábyrgðanna.

V.

Niðurstaða.

Á eyðublaðinu kvörtun til nefndarinnar krefst sóknaraðili þess að sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila á skuldabréfum sem A gaf út þann 1. júní 2006 og 10. ágúst 2007 verði úrskurðuð ógild. Aðra reiti eyðublaðsins fyllti sóknaraðili ekki út. Varðandi rökstuðning vísar sóknaraðili til greinargerðar. Í upphafi málsástæðnafla greinargerðarinnar kemur fram að sóknaraðili telji að fella eigi niður sjálfskuldarábyrgðirnar vegna þess að ekki hafi verið staðið réttilega að gerð þeirra. Í lok kaflans kemur fram að teljast verði ljóst að Íslandsbanki hafi ekki staðið rétt að gerð umræddrar ábyrgðar. Af þeim sökum sé því farið fram á það við bankann að hann viðurkenni að umrædd veðleyfi séu ólögmat og að veðréttur á fasteigninni að B verði felldur niður. Krafa sóknaraðila, sem nýtur aðstoðar lögmanns, er ekki að öllu leyti svo skýr sem kostur er. Þó má ráða af gögnum málsins að sóknaraðili krefjist

Þess að sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila á skuldabréfum nr. X og Þ útgefnu af A til varnaraðila teljist ógild og að veðsetning fasteignarinnar að B verði felld niður.

Í 5. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki er tekið fram að það sé skilyrði fyrir meðferð úrskurðarnefndar að fjármálafyrirtæki hafi hafnað kröfu viðskiptamanns eða ekki hafi tekist að leysa málið með sátt innan fjögurra vikna frá því að viðskiptamaður lagði málið fyrir fjármálafyrirtæki. Af gögnum málsins verður ekki séð að sóknaraðili hafi óskað eftir því að veðsetning fasteignarinnar að B yrði felld niður, enda óskaði lögmaður sóknaraðila í upphafi eftir gögnum í tengslum við sjálfskuldarábyrgðir sem sóknaraðili veitti í tengslum við nánar tilgreindar skuldir, þar á meðal þær sem um er deilt í máli þessu. Svar varnaraðila var að ábyrgðirnar væru gildar. Í ljósi þessa telst það skilyrði 5. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki fyrir meðferð málsins hjá nefndinni að varnaraðili hafi hafnað kröfu sóknaraðila ekki uppfyllt. Eftir stendur því sú krafa sóknaraðila hvort sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila á skuldabréfum nr. X og Þ teljist ógild.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dagsett 1. nóvember 2001, tekur m.a. til þess þegar einstaklingur gengst í sjálfskuldarábyrgð, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000. Þá segir í lokamálslið 3. mgr. 3. gr. samkomulagsins að hjónum eða fólki í óvígðri sambúð sé heimilt að undanskilja fjármálafyrirtæki frá skyldu til greiðslumats, vegna ábyrgðar á skuldum hvors annars.

Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggja fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Bendi niðurstaða greiðslumats til þess að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar, en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði veitt engu að síður, skal hann staðfesta það skriflega.

Ekki liggja fyrir nein gögn um að varnaraðili hafi metið greiðslugetu A, útgefanda skuldabréfa nr. X og Þ. Þá liggja ekki fyrir gögn um að sóknaraðili hafi undanskilið varnaraðila frá skyldu til greiðslumats á grundvelli hjúskaps þeirra. Verður því að miða við að greiðslumat hafi ekki farið fram.

Samkvæmt 3. mgr. 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga var varnaraðila skylt að meta greiðslugetu A, útgefanda umræddra skuldabréfa. Verður varnaraðili að bera allan halla af því að slíkt greiðslumat fór ekki fram og þar með hvort sóknaraðili hefði eftir sem áður gengist í ábyrgð fyrir þáverandi eiginkonu sína eftir að hafa kynnt sér mat á greiðslugetu hennar.

Ekki verður fallist á það með varnaraðila að ekki hafi þurft að framkvæma greiðslumat vegna láns nr. X, þar sem andvirði lánsins var ráðstafað inn á reikning sóknaraðila til niðurgreiðslu heimildar og lánið hafi því verið tekið til hagsbóta sóknaraðila. Samkvæmt 3. mgr. 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga var varnaraðila skylt að framkvæma mat á greiðslugetu útgefanda skuldabréfanna. Það var ekki gert í umræddu tilviki og varnaraðili ekki undanskilinn ábyrgð.

Í ljósi framangreinds verður að telja rétt að ógilda ábyrgð sóknaraðila á umræddum skuldabréfum með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa með áorðnum breytingum.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila, M, á skuldabréfum nr. C og D, útgefnum af A, til varnaraðila skal vera ógild.

Reykjavík, 9. desember 2011

Auður Inga Ingvarsdóttir

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Guðlaug Brynja Hafsteinsdóttir